

souhlasu žalobkyně poměr nájemní, bydlí žalovaná od té doby v místnostech, před tím K-ské továrně pronajatých, bez jakéhokoliv právního důvodu, neboť obligační poměr ze smlouvy podnájemní jest pouze mezi ní a K-skou továrnou. Při tom nerozhoduje, z jakého důvodu zrušena byla nájemní smlouva mezi žalobkyní a K-skou továrnou. Žalovaná nemůže se dovolávat pomoci zákona o ochraně nájemníků, neboť není v něm ustanovení, které by zapovídalo nájemníkovi smlouvu nájemní dobrovolně zrušiti. Pokud § 1 zákona o ochraně nájemníků mluví o tom, že pronajímatelé bytu mohou vypovědět smlouvu nájemní nebo podnájemní, rozuměti jest tomu tak, že slovem pronajímatel bytu označuje zákon majitele bytu vůči nájemníkovi a nájemníka bytu vůči podnájemníkovi. Jiný výklad, jak jej prvý soud uvádí, odporoval by smyslu ustanovení zákona o smlouvách nájemních a podnájemních dle občanského zákona. Proto nemůže zákon o ochraně nájemníků nutiti žalobkyni, by po zrušení poměru nájemního trvala v obligačním poměru s podnájemcem. Jest tudíž názor prvního soudu, že v projednávaném případě, kdy K-ská továrna dobrovolnou úmluvou nájemní poměr zrušila, žalovaná byla poškozena, sice správným, nemůže však žalovaná vyvozovati z toho nárok na plnění smlouvy podnájemní vůči žalobkyni. O obcházení zákona nelze mluvíti, neboť zrušení nájemního poměru obejitím zákona státi se nemohlo a také nebyl změněn tím obligační poměr mezi K-skou továrnou a žalovanou. Jest pravda, že zákon nájemní omezil pronajímatele v právu vypovědět smlouvu nájemní, avšak, když tato nájemní smlouva dobrovolně byla zrušena oběma smluvními stranami, má právo žalobkyně na to, by místnosti jí byly vyklizeny, a tudíž také nárok proti žalované, s níž v žádném právním poměru není, by místnosti jí obývané vyklidila.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání trvá na tom, že žalobkyně jako vlastnice bytu nemůže žádati na žalované jako podnájemnici jeho vyklizení, poněvadž podnájemní poměr nebyl rozvázán výpovědí se svolením soudu. Že tento názor jest nesprávným, že nájemní smlouva mezi žalobkyní a její nájemnicí byla po zákonu zrušena výpovědí se strany nájemnice, ku které nebylo třeba soudního svolení, a že tím zaniklo i právo žalované, užívati místností, které tato měla v podnájmu, vyložil již odvolací soud. Dovolatelka poukazuje se na jeho odůvodnění, jež hoví zákonu a stavu věci a není vývody dovolacími vyvráceno. Bezpodstatnou jest též námitka, že žalobkyně není oprávněna domáhati se přímo na žalované jako podnájemnici vyklizení bytu. Není ovšem k tomu oprávněna ze smlouvy, poněvadž mezi ní a žalovanou není smluvního poměru, ale jest k tomu oprávněna na základě svého práva vlastnického, které žalovaná porušuje, užívajíc bytu, jak prokázáno, bez právního důvodu.

Čís. 6311.

Byla-li před státním převratem uzavřena mezi zájemníkem a býv. c. k. železničním erárem smlouva o opravě vlečky a zájemník za tím úče-

lem složil zálohu, jest Československý erár, jenž provedl po státním převratě opravu vlečky, oprávněn domáhati se na zájemníku úplaty, aniž by byl zájemník oprávněn sraziti z úplaty zálohu, složenou před státním převratem.

(Rozh. ze dne 23. září 1926, Rv I 156/26.)

V červnu 1918 uzavřela žalovaná firma s býv. c. k. rakouským železničním erárem smlouvu o opravě vlečky v Ch. v Čechách a složila zálohou 10.700 K. Oprava vlečky byla provedena až po státním převratě a žalované bylo v roce 1923 vyúčtováno československým železničním ředitelstvím 11.274 Kč 07 h. K záloze 10.700 K složené roku 1918 ve Vídni, nebyl vzat ředitelstvím státních drah zřetel vzhledem k mírové smlouvě St. Germainské a ji vysvětlujícímu výnosu ministerstva železnic ze dne 15. června 1922, čís. 71.056-1921-II-2a. **Procesní soud** první stolice uznal žalovanou firmu povinnou zaplatiti žalujícímu železničnímu eráru pouze 574 Kč 07 h, jež žalovaná uznala. **O d v o l a c í** **s o u d** k odvolání žalobce napadený rozsudek potvrdil. **D ů v o d y:** První soud věc po právní stránce správně posoudil, dospěv na základě zjištěných skutečností k úsudku, že čsl. železniční erár, plniv dle smlouvy o díle, uzavřené mezi bývalým rakouským železničním erárem a stranou žalovanou, aniž s touto nově smluvní ujednání učinil, povinen jest uznati splátku 10.700 K, kterou žalovaná strana před jeho vstoupením do smlouvy rakouskému železničnímu eráru na odměnu za objednanou opravu vlečky učinila. Marně pokouší se strana žalující správnost tohoto úsudku vyvrátiti s poukazem na čl. 203 a 208 smlouvy St. Germainské a na zákon ze dne 12. srpna 1921 č. 354 sb. z. a n. Nejde tu o právní poměr, do něhož vstoupila Čsl. republika, čsl. železniční erár z titulu nabytí statků majetku bývalého rakouského mocnářství, bývalého rakouského železničního eráru, jehož zásady a důsledky zejména i co do závazků z něho plynoucích upraveny jsou St. Germainskou smlouvou a zákonem svrchu citovaným, nýbrž jde tu o právní poměr, do něhož čsl. železniční erár vstoupil po utvoření Čsl. republiky na základě samostatně projevené smluvní vůle a který proto posuzovati sluší dle soukromého práva. Žalující čsl. železniční erár vstoupil do smlouvy o dílo uzavřené rak. železničním erárem se žalovanou firmou na místě rak. železničního eráru konkludentním jednáním (§ 863 obč. zák.), to jest tím, že, jak sám v žalobě tvrdí, dle žádosti žalované firmy — tudíž vzav na vědomí řečenou smlouvu — tuto splnil, vykonav žalovanou stranou u býv. rak. železničního eráru objednanou a s ním smluvenou opravu vlečky, aniž se žalovanou stranou novou smlouvu, zejména pokud se týče odměny za onu opravu, uzavřel. Z toho plyne, že žalující strana převzala smluvní poměr rak. železničního eráru, tak jak poměr ten byl pro rak. železniční erár při státním převratu. Pokud se týče odměny za vykonané dílo, nabyla tudíž žalující strana jen nárok na odměnu smluvenou nebo přiměřenou, ovšem zmenšenou o splátku 10.700 K, kterou strana žalovaná rak. železničnímu eráru předem učinila. Žalující strana byla důsledkem toho vstoupením do smlouvy na místo rak. železničního eráru vázána,

onu splátku uznati a proti sobě nechati platiti; může proto také za vykonanou opravu vlečky na žalované firmě požadovati jen onu částku, o kterouž nesporně správně účtovaná odměna onu splátku 10.700 K převyšuje. Že ona splátka učiněna byla v tehdy platné měně, tudíž ve starých rak. korunách, kdežto odměna stranou žalující účtována a požadována jest v korunách čsl., poněvadž byla dle tvrzení žalující strany dne 31. prosince 1923 splatná, nepadá na váhu, neboť požadavek na odměnu zanikl složením zálohy do výše této zálohy již za platnosti staré rakouské korunové měny, byl tedy po splátce té původně jen po právu částkou zálohu převyšující, a to ovšem původně ve starých rakouských korunách, a jest jen proto, že se tento zbytkový nárok stal splatným teprve po rozluce měn, dle zákona ze dne 10. dubna 1919, č. 187 sb. z. a n. splatným v čsl. korunách a to v témž počtu, v jakém by býval v době konané splátky splatným ve starých korunách rakouských.

Nejvyšší soud uznal žalovanou firmu povinnou zaplatiti žalobci dalších 10.700 Kč.

D ů v o d y:

Dovolání vytýká nižším soudům podle §u 503 č. 4 c. ř. s. právem, že posoudily rozepří nesprávně po stránce právní, odpočetše od zažalované pohledávky československého eráru stavební zálohu 10.700 K, vyplacenou žalovanou firmou již před převratem bývalému c. k. eráru. Jak nejvyšší soud již opětovně vyslovil, vznikl československý stát suverenním aktem nově se utvořivšího státu, není proto právním nástupcem c. k. eráru ve smyslu práva soukromého. Nepřevzal jeho soukromoprávních závazků, naopak odmítl již nařízením ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n. (§ 2) jakékoliv právní nástupnictví a stanovil zákonem ze dne 23. července 1919 čís. 440 sb. z. a n. příročí pro pohledávky vzniklé proti c. k. eráru před 28. říjnem 1918, ponechávaje jich úpravu mírovým smlouvám. Podle zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n., jenž jest provedením článků 208 a 318 mírové smlouvy St. Germainské, převzal sice veškerý majetek c. k. eráru na svém území s platností od 28. října 1918, ale bez jakýchkoliv závazků, podle čl. 203 předposlední odstavec a čl. 205 poslední odstavec mírové smlouvy ručí za všechny závazky ujednané bývalou rakouskou vládou před válkou i za války s určitými výjimkami, o něž tu nejde, výhradně nynější Rakousko. Tak vyložila mírovou smlouvu i reparační komise v sezení ze dne 17. března 1922 annexem čís. 1838, prohlásivši při tom republiku Rakouskou za touž právní osobu jako bývalé císařství Rakouské (Srovnej sdělení čís. 54 Věstníku min. sprav. 1924 str. 76). Tento právní stav byl utvrzen zákonem ze dne 23. června 1926, čís. 156 sb. z. a n., vyslovujícím, že československý stát není ničím povinnován ze smluvních závazků bývalého Rakouska až na výjimky stanovené v mírových smlouvách, jako jsou závazky z papírů rentových, bonů, obligací, hodnot a bankovek. Soukromoprávní předpis § 1409 obč. zák. o převzetí dluhů zároveň se jménem neb podnikem neplatí pro majetek nabytý Československou republikou podle zákona čís. 354/1921. Proto jest neudržitelný

právní názor prvního soudu, hájený žalovanou firmou ještě v dovolací odpovědi, že československý erár vstoupil do smlouvy o opravě vlečky jako právní nástupce c. k. eráru a ručí za zálohu danou c. k. eráru na tuto opravu. Nelze však souhlasiti ani s odvolacím soudem, jenž dovozuje, že československý erár ručí za zálohu na základě samostatně projevené smluvní vůle, poněvadž, splniv smlouvu ujednanou žalovaným s c. k. erárem, aniž by byl se žalovaným smluvil nové podmínky, převzal smluvní poměr c. k. eráru tak, jak při státním převratě právě byl, a musí od své odměny si dáti odpočítati složenou zálohu. Odvolací soud spatřuje mylně v tom, že československá železniční správa provedla opravu vlečky ujednanou s c. k. železniční správou, aniž ujednala nové smluvní podmínky, konkludentní čin dle §u 863 obč. zák., jímž převzala veškeré smluvní závazky bývalého rakouského eráru, tedy i závazky plynoucí ze složené zálohy. Tento vývod nebyl by dojista možným, kdyby již v prosinci 1918 byl býval poměr mezi bývalým rakouským a československým erárem mírovými smlouvami a československými zákony upraven tak, jak se později stalo, neboť tu by vzhledem k tomu, že by nebylo lze pokládati československý erár za právního nástupce eráru rakouského, musilo býti usuzováno, že, když československá železniční správa provedla pro žalovanou firmu opravu vlečky, a když tato proti tomu ničeho nenamítala a opravenou vlečku převzala, byla učiněna konkludentním činem nová smlouva o dílo, která se starou nemá nic společného. Poměr rakouského a československého eráru nebyl však tehdy vyjasněn, úprava jeho byla vyhražena mírovým smlouvám. Nepřetržitý tok hospodářského života nebyl ovšem a nemohl býti touto výhradou zastaven, proto nemůže v pouhé okolnosti, že československá železniční správa počala v provádění svých úkolů po 28. říjnu 1918 tam, kde rakouská železniční správa přestala, býti spatřováno mlčky nastalé převzetí závazku rakouské železniční správy, nýbrž musí se pokládati za to, že se tak stalo s výhradou dodatečné úpravy poměru mezi československým a rakouským erárem. Ani u žalované firmy nelze předpokládati za tehdejších poměrů jinou smluvní vůli, když stavbu vlečky trpěla, aniž si vyhradila započítání zálohy, neboť právě tak jako železniční správa mohla započítání zálohy výslovně odmítnouti, mohla žalovaná firma je vůči ní, hned když bylo počato s opravou vlečky, výslovně požadovati. Není tu tedy převzetí závazků bývalého Rakouska konkludentním činem československé železniční správy a jest nutno rozeznávati smluvní poměry žalované firmy k rakouskému a československému eráru jako samostatné a od sebe odlišné. Rakouský erár jest povinen vrátiti žalované firmě vyplacenou mu zálohu, tato jest však povinna zaplatiti československému eráru příslušející mu odměnu za vykonané dílo bez ohledu na zálohu. Žalovaná firma namítá ještě, že záloha, jež byla složena ve Vídni, se znehodnotila vinou československé železniční správy, poněvadž tato ji vyrozuměla teprve v prosinci 1923, že neuznává zálohu za složenou na svůj účet, tehdy prý však nebylo již možno se postarati o převedení zálohy do Československa. Nehledíc k tomu, že tím uplatňuje proti žalobnímu nároku vzájemnou pohledávku na náhradu škody, nečiní však návrhu na vzájemný odpočet a netvrdí, že vzniklá škoda se rovná zažalované po-

hledávce, nejde ani ze zjištění nižších soudů ani z vlastního přednesu žalované firmy na jevo, že by jí bylo bývalo možno včas, totiž před zákazem převodu pohledávek splatných v rakousko-uherských korunách z ciziny do Československa ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. a před rozlukou měny převést onu zálohu uloženou u poštovní spořitelny ve Vídni do území Československé republiky. Proto neobstojí ani tato námitka, a bylo dovolání i žalobě vyhověti v celém rozsahu.

Čís. 6312.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Odpustili-li si manželé navzájem předchozí nadávky a zlé nakládání a zamýšleli nadále pokračovati v manželství, dlužno v tom, že se manželka přes to k manželovi nevrátila, spatřovati převážné její zavinění na napotomném rozvratu manželství. (§ 13 písm. h) zák.).

(Rozh. ze dne 23. září 1926, Rv I 645/26.)

Žalobu manželky, by manželství stran bylo rozloučeno z viny žalovaného manžela, v níž žalobkyně jako důvod rozluky uváděla hluboký rozvrat manželství, procesní soud první stolice zamítl, odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Dovolací soud, přezkoumaj z úřední povinnosti výsledky jednání a dokazování a osvojiv si správné zjištění druhé stolice, uznal, že hluboký rozvrat manželství byl převážně zaviněn žalobkyní, byť i dovolatele nebylo lze úplně sprostiti z viny na rozvratu. Bylo zjištěno, že dovolatel předstíral žalobkyni před svatbou, že jest zemským místotajemníkem s měsíčním služným 1400 Kč kromě vedlejších příjmů, ač byl a je ve skutečnosti asistentem zemské dávky s měsíčním platem 841 Kč 60 h, nehledě ku místnímu přídavku měsíčních 155 Kč, a že má třípokojový byt. Bylo zjištěno, že dovolatel jednou v létě 1924 za pobytu v K. dal žalobkyni jeden nebo dva políčky, že za jedné návštěvy u rodičů žalobkyně nazval ji »neřáde zdechlý« a že ji chtěl i uhoditi. Naproti tomu bylo zjištěno o žalobkyni, že dovolatele polila mlékem za to, že jí dal jeden nebo dva políčky, a jindy že mu plivla do obličeje, když jí něco řekl. Než bylo dále zjištěno, že v listopadu 1924, tedy po všech těchto zjištěných nadávkách a výstupech si obě strany toto všecko prominuly, řekly si, že se mají rády, a dovolatel se zavázal, že služné odevzdá vždy svému přednostovi, který je odevzdá žalobkyni. Také bylo zjištěno, že se žalobkyně ani po tomto odpuštění nevrátila k dovolateli, nýbrž podala na něho dne 5. ledna 1925 žalobu o rozvod od stolu a lože. Odvolací soud míní, že tím, co bylo zjištěno o dovolatelově jednání je prokázána »výhradná« vina dovolatelova na hlubokém rozvratu manželském. Leč odvolací soud, zjistiv provinění žalobkyně a vysloviv, že, co žalobkyně učinila dovo-